

3.9 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลจะแบ่งออกเป็นสามส่วน คือ สรุปลักษณะทางพฤกษศาสตร์ สรุปอิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบที่มีต่อลักษณะการเจริญเติบโตของแฟกหอมฯ ตามช่วงอายุ 6, 9 11 และ 13 เดือน และสรุปอิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบ ที่มีต่อลักษณะการเจริญเติบโตของแฟกหอมฯ ตามแนวโน้มของอายุ ดังนี้

1. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

แฟกหอมฯ มีระบบรากเป็นรากฝอย แยกออกจากโคนต้น 7-15 รากต่อต้น ขนาดโต 2 มิลลิเมตร มีสีเทาหรือน้ำเาาด รากเริ่มแตกแขนงมากที่ความลึก 25-30 เซนติเมตร ปลายรากแขนงมีเชื้อกล้ายฟองน้ำหุ้มอยู่เป็นจำนวนมาก

ลำต้นวัดโดยรอบโคนต้นโต 3-4 เซนติเมตร ต้นที่เจริญเติบโตสูงเฉลี่ย 130 เซนติเมตร และต้นที่มีช่อดอกสูงเฉลี่ย 203 เซนติเมตร

ในแฟกหอมฯ มองตามแนวตัดเป็นรูปสามเหลี่ยมคล้ายตัววี (V) ปลายใบสอบแหลม กว้างเฉลี่ย 1.1 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 75.18 เซนติเมตร

ดอกแฟกเป็นดอกสมบูรณ์เพศ แต่ดอกตัวผู้จะเป็นหมัน

2. อิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบตามช่วงอายุ

2.1 อายุหกเดือน

2.1.1 ระยะปลูกมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกันทางสถิติ

2.1.2 การตัดใบมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ และจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่มีอิทธิพลทางลบต่อขนาดกอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

หรือสรุปได้ว่า ระยะปลูกและการตัดใบหนึ่งครั้ง เมื่ออายุหกเดือน มี

อิทธิพลต่อลักษณะการเจริญเติบโตของแฟกหอมฯ ด้านความสูง ขนาดลำต้น ขนาดใบและจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการตัดใบมีอิทธิพลทำให้ขนาดกอขยายโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 1)

2.2 อายุเก้าเดือน

2.2.1 ระยะปลูกมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกันทางสถิติ

2.2.2 การตัดใบมีอิทธิพลต่อความสูง ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ และจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่มีอิทธิพลทางบวกต่อขนาดลำต้นอย่างมีนัยสำคัญ

หรือสรุปได้ว่า ระยะปลูกและการตัดใบสองครั้ง เมื่ออายุเก้าเดือน มีอิทธิพลต่อลักษณะการเจริญเติบโตของแฟกหอมฯ ด้านความสูง ขนาดใบ ขนาดกอและจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการตัดใบมีอิทธิพลทำให้ขนาดลำต้นเล็กกว่าการไม่ตัดใบอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 อิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบที่มีต่อลักษณะการเจริญเติบโตของแฟกหอมฯ เมื่ออายุหกเดือน

ลักษณะการเจริญเติบโต	อิทธิพลของปัจจัย		ผลการวิเคราะห์ถดถอย	
	ระยะปลูก	การตัดใบ	ระยะปลูก	การตัดใบ
ความสูง	+	-	ns	ns
ขนาดลำต้น	+	-	ns	ns
ความกว้างใบ	+	-	ns	ns
ความยาวใบ	-	+	ns	ns
พื้นที่ใบ	-	+	ns	ns
ขนาดกอ	+	-	ns	*
จำนวนต้นต่อกอ	+	-	ns	ns

+ = มีอิทธิพลทางบวก, - = มีอิทธิพลทางลบ

ns = ไม่มีนัยสำคัญ, * = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ตารางที่ 2 อิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบที่มีต่อลักษณะการเจริญเติบโตของ
แฟกทอมาฯ เมื่ออายุเก้าเดือน

ลักษณะการเจริญเติบโต	อิทธิพลของปัจจัย		ผลการวิเคราะห์ถดถอย	
	ระยะปลูก	การตัดใบ	ระยะปลูก	การตัดใบ
ความสูง	+	+	ns	ns
ขนาดลำต้น	+	+	ns	*
ความกว้างใบ	+	-	ns	ns
ความยาวใบ	-	+	ns	ns
พื้นที่ใบ	-	+	ns	ns
ขนาดกอ	+	+	ns	ns
จำนวนต้นต่อกอ	+	+	*	ns

+ = มีอิทธิพลทางบวก, - = มีอิทธิพลทางลบ, ns = ไม่มีนัยสำคัญ

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

2.3 อายุ 11 เดือน

2.3.1 ระยะปลูกมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่มีอิทธิพลทางลบต่อพื้นที่ใบอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เมื่อระยะปลูกเพิ่มขึ้น พื้นที่ใบจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

2.3.2 การตัดใบมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกันทางสถิติ

หรือสรุปได้ว่า ระยะปลูกและการตัดใบสามครั้ง เมื่ออายุ 11 เดือน มีอิทธิพลต่อลักษณะการเจริญเติบโตของแฟกทอมาฯ ด้านความสูง ขนาดลำต้น ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการใช้ระยะปลูกเพิ่มขึ้นมีอิทธิพลทำให้พื้นที่ใบลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 3)

2.4 อายุ 13 เดือน

2.4.1 ระยะเวลาปลูกมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ และขนาดกอ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่มีอิทธิพลทางบวกต่อจำนวนต้นต่อกออย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เมื่อระยะเวลาปลูกเพิ่มขึ้น จำนวนต้นต่อกอจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2.4.2 การตัดใบมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ ขนาดกอและจำนวนต้นต่อกอไม่แตกต่างกันทางสถิติ

หรือสรุปได้ว่า ระยะเวลาปลูกและการตัดใบสี่ครั้ง เมื่ออายุ 13 เดือน มีอิทธิพลต่อลักษณะการเจริญเติบโตของแฟกหอมฯ ด้านความสูง ขนาดลำต้น ขนาดใบ ขนาดกอไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการใช้ระยะเวลาปลูกเพิ่มขึ้น มีอิทธิพลทำให้จำนวนต้นต่อกอเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 4)

3. อิทธิพลของระยะเวลาปลูกและการตัดใบตามแนวโน้มของอายุ

3.1 ระยะเวลาปลูกมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น และความกว้างใบแฟกหอมฯ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3.2 การใช้ระยะเวลาปลูกเพิ่มขึ้น มีอิทธิพลทำให้ความยาวใบและพื้นที่ใบลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

3.3 การใช้ระยะเวลาปลูกเพิ่มขึ้น มีอิทธิพลทำให้ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

3.4 การตัดใบมีอิทธิพลต่อความสูง ขนาดลำต้น ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอของแฟกหอมฯ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3.5 เมื่อแฟกอายุมากขึ้น จะทำให้ความสูง ความกว้างใบ ความยาวใบ พื้นที่ใบ ขนาดกอ และจำนวนต้นต่อกอเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

5.6 เมื่อแฟกอายุเพิ่มขึ้น ขนาดลำต้นจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

ตารางที่ 3 อิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบที่มีต่อลักษณะการเจริญเติบโตของ

แฟกหอมฯ เมื่ออายุ 11 เดือน

ลักษณะการเจริญเติบโต	อิทธิพลของปัจจัย		ผลการวิเคราะห์ถดถอย	
	ระยะปลูก	การตัดใบ	ระยะปลูก	การตัดใบ
ความสูง	-	+	ns	ns
ขนาดลำต้น	+	+	ns	ns
ความกว้างใบ	-	-	ns	ns
ความยาวใบ	-	+	ns	ns
พื้นที่ใบ	-	+	*	ns
ขนาดกอ	+	-	ns	ns
จำนวนต้นต่อกอ	+	+	ns	ns

+ = มีอิทธิพลทางบวก, - = มีอิทธิพลทางลบ

ns = ไม่มีนัยสำคัญ, * = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ตารางที่ 4 อิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบที่มีต่อลักษณะการเจริญเติบโตของ

แฟกหอมฯ เมื่ออายุ 13 เดือน

ลักษณะการเจริญเติบโต	อิทธิพลของปัจจัย		ผลการวิเคราะห์ถดถอย	
	ระยะปลูก	การตัดใบ	ระยะปลูก	การตัดใบ
ความสูง	+	+	ns	ns
ขนาดลำต้น	+	-	ns	ns
ความกว้างใบ	+	-	ns	ns
ความยาวใบ	-	-	ns	ns
พื้นที่ใบ	-	-	ns	ns
ขนาดกอ	+	+	ns	ns
จำนวนต้นต่อกอ	+	+	*	ns

- = มีอิทธิพลทางลบ, + = มีอิทธิพลทางบวก,

ns = ไม่มีนัยสำคัญ, * = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ตารางที่ 5 อิทธิพลของระยะปลูกและการตัดใบที่มีต่อลักษณะการเจริญเติบโตของ

แฟกหอมฯ ตามแนวโน้มของอายุ

ลักษณะการเจริญเติบโต	อิทธิพลของปัจจัย			ผลการวิเคราะห์ถดถอย		
	ระยะปลูก	การตัดใบ	อายุ	ระยะปลูก	การตัดใบ	อายุ
ความสูง	-	+	+	ns	ns	**
ขนาดลำต้น	+	-	-	ns	ns	**
ความกว้างใบ	+	+	+	ns	ns	**
ความยาวใบ	-	+	+	*	ns	**
พื้นที่ใบ	-	+	+	*	ns	**
ขนาดกอ	+	-	+	*	ns	**
จำนวนต้นต่อกอ	+	+	+	*	ns	**

- = มีอิทธิพลทางลบ, + = มีอิทธิพลทางบวก

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05, ** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. การปลูกแฟกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ หรือปลูกเพื่อใช้ประโยชน์อื่น ๆ การปลูกในช่วงฤดูฝน หรือปลูกในขณะที่ในดินมีความชื้นสูง โดยการแยกกอไปปลูก กอละ 1-2 ต้น และปลูกลงดินได้เลย ไม่จำเป็นต้องเพาะชำในถุงก่อนปลูก ซึ่งจะช่วยให้เสียเวลา และต้องลงทุนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะ แฟกแข็งแรง ทนทาน เจริญเติบโตได้ดีในสภาพที่ความชื้นในดินสูง มีอัตราการรอดตายถึงร้อยละร้อย

2. การปลูกแฟก ไม่ควรจะตัดใบเพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโต เพราะจะทำให้แฟกชะงักการเจริญเติบโตในช่วงแรกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นแฟกที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว หากถูกตัดลำต้นไปมาก ๆ จะทำให้แฟกต้นนั้นตายไป อีกทั้งการตัดใบหรือไม่ตัดใบไม่ผลทำให้ความสูง ขนาดลำต้น ขนาดใบ ขนาดกอและจำนวนต้นต่อกอแตกต่างกัน จึงไม่จำเป็นต้องตัดใบ ยกเว้นต้องการตัดใบเพื่อเหตุผลอย่างอื่น

3. ถ้าต้องการให้แฝกหอมๆ ที่ปลูกในระยะแรกคลุมพื้นที่ได้เร็วขึ้น ควรใช้ระยะปลูกถี่ ๆ หรือไม่ควรใช้ระยะระหว่างต้นเกิน 40 เซนติเมตร เพราะถ้าใช้ระยะปลูกห่างเกินไป ความยาวและพื้นที่ใบจะน้อยกว่าการปลูกถี่ โอกาสที่จะคลุมพื้นที่จึงช้าลง แต่จากการสังเกตพบว่า การใช้ระยะปลูกถี่ แม้ว่าแฝกจะเติบโตคลุมพื้นที่ได้เร็ว แต่เมื่อต้นแฝกสูงขึ้น ลำต้นจะหักล้มได้ง่าย

4. ในระยะปีแรกที่ปลูกแฝก ถ้าต้องการให้แฝกมีขนาดกอโต ๆ จำนวนต้นต่อกอมาก ๆ และมีความแข็งแรง ไม่ค่อยหักล้ม ก็ควรใช้ระยะปลูกห่าง ๆ จะดีกว่าใช้ระยะปลูกถี่ เพราะว่าการใช้ระยะปลูกห่างจะทำให้แฝกแต่ละกอมีโอกาสได้รับปัจจัยการเจริญเติบโตมากกว่าการปลูกถี่

5. การปลูกแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่จำนวนมาก ๆ และต้องการประหยัดต้นทุน ควรใช้ระยะปลูกระหว่างต้นห่างกัน 40-60 เซนติเมตร ด้วยเหตุว่าแม้ในช่วงแรกจะคลุมพื้นที่ได้ช้า แต่ในระยะยาวแฝกจะแผ่ขยายกอได้กว้าง ลำต้นแข็งแรง ไม่ค่อยหักล้ม และประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ดินและน้ำจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ

6. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกหอมๆ ในอนาคต น่าจะหาแนวทางใช้คุณสมบัติของรากแฝก ช่วยปรับปรุงดินที่มีสมรรถนะต่ำให้เหมาะสมกับการปลูกพืชเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะรากแฝกมีคุณสมบัติหยั่งลงไปในดินได้ลึกและหนาแน่น ซึ่งมีโอกาสช่วยปรับโครงสร้างให้ดินดีขึ้นได้

7. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกหอมๆ ควรจะมุ่งเน้นในแงุ่มที่ประชาชนในท้องถิ่นสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้จริง
